

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУКУПНОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

© 2015 ПОРТНА О. В.

УДК 336.13.051

Портна О. В.

Інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України

Мета статті полягає у дослідженні інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України, визначенні його сутності та особливостей, виокремленні його складових. На основі аналізу напрацювань учених надано визначення інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. В статті розглянуто діяльність державних інституцій як складових інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України, що забезпечують наявність правових умов. Запропоновано використовувати недержавні інституції (неурядові організації, інститути громадського суспільства), що забезпечать наявність організаційних умов, як складову інституційного забезпечення ефективного функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розробка практичного інструментарію впровадження діяльності недержавних інституцій (неурядових організацій, інститутів громадського суспільства) в систему інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України.

Ключові слова: сукупний фінансовий потенціал країни, інституційне забезпечення, державні інституції, недержавні інституції

Бібл.: 12.

Портна Оксана Валентинівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант, кафедра економічної теорії та економічних методів управління, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

Email: portna@biqmir.net

УДК 336.13.051

UDC 336.13.051

Портная О. В. Институциональное обеспечение функционирования совокупного финансового потенциала Украины

Целью статьи является исследование институционального обеспечения функционирования совокупного финансового потенциала страны, определение его сущности и особенностей, выделение его составляющих. На основе анализа работ ученых дано определение институционального обеспечения функционирования совокупного финансового потенциала страны. В статье рассмотрена деятельность государственных институций как составляющих институционального обеспечения функционирования совокупного финансового потенциала страны, которые обеспечивают наличие правовых условий. Предложено в качестве составляющей институционального обеспечения функционирования совокупного финансового потенциала страны использовать негосударственные институции (неправительственные организации, институты гражданского общества), которые обеспечивают наличие организационных условий. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является разработка практического инструментария впровадження діяльності негосударственных институций (неправительственных организаций, институтов гражданского общества) в систему институционального обеспечения функционирования совокупного финансового потенциала страны.

Ключевые слова: совокупный финансовый потенциал страны, институциональное обеспечение, государственные институции, негосударственные институции.

Библ.: 12.

Портная Оксана Валентиновна – кандидат экономических наук, доцент, докторант, кафедра экономической теории и экономических методов управления, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

Email: portna@biqmir.net

Portna O. V. Institutional Support of the Total Financial Potential of Ukraine

The aim of the article is to study the institutional support of the functioning of the total financial potential of Ukraine, determining its nature and characteristics, allocating its components. On the basis of the analysis of scientific developments the definition of the institutional support of the total financial potential of the country has been formulated. The article describes the activities of state institutions as a component of institutional support of the functioning of the total financial potential of Ukraine ensuring the availability of legal conditions. It has been proposed to use non-governmental institutions (nongovernmental organizations, civil society institutions), which will ensure the organizational conditions, as a component of institutional support for the effective functioning of the total financial potential of the country. The prospect for further research in this direction is the development of practical tools for weaving the activities of nongovernmental institutions (non-governmental organizations, civil society institutions) in the functioning of the total financial potential of Ukraine.

Keywords: total financial potential of the country, institutional support, government institutions, non-governmental institutions

Bibl.: 12.

Portna Oksana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree, Department of Economic Theory and Economic Methods of Management, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svolody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Email: portna@biqmir.net

Постановка проблеми. Дослідження проблем, з якими стикаються сьогодні більшість країн, виявили значущість саме інституційних чинників у функціонуванні економіки. На підтвердження наведемо думку А. Гриценка

про те, що то, чого не вистачало для адекватного розуміння економічних процесів, що відбувається у країнах з перехідною економікою, знаходилося в усвідомленні інституційних умов економічних перетворень та їх моди-

фікуючого впливу на зміст трансформацій. Усвідомлення цього недоліку та спроба його позбутися вилилися в бурхливий спалах цікавості до інституційної проблематики. Розвиток цього напрямку вийшов на перший план [1, с. 46]. Отже, можна припустити, що однією з причин неефективності функціонування сукупного фінансового потенціалу країни є відсутність адекватного інституційного забезпечення. Як економіка, так і фінанси не можуть працювати ефективно в неадекватному інституційному середовищі, тому при розгляді функціонування сукупного фінансового потенціалу України велика увага має бути приділена створенню відповідного інституційного забезпечення. Також важливість розгляду даного аспекта визначається несистемністю та фрагментарністю досліджень, що полягає у розгляді інституційного забезпечення окремих складових, а не сукупного фінансового потенціалу України загалом.

Сьогоднішня необхідність вирішення проблем функціонування сукупного фінансового потенціалу країни обумовлює важливість та актуалізацію аналізу інституційного забезпечення та його основних тенденцій у сучасних економічних умовах України. Тому важливим питанням є дослідження інституційного забезпечення сукупного фінансового потенціалу України та розробка напрямів підвищення його функціональної ефективності.

Аналіз досліджень і публікацій. Аналіз наукових робіт багатьох вчених виявив, що зараз інституційні підходи активно використовуються у сфері економіки та фінансів. Інституціональні аспекти економіки отримали досить інтенсивний розвиток у працях Т. Веблена, Дж. Кларка, Дж. Коммонса, В. Мітчелла, О. Вільямсона, Р. Коуза, Д. Норта, А. Ослунда, Р. Ріхтера, Дж. Стігліца та багатьох ін.

Вагомий вклад у дослідження інституціональних процесів в економіці та фінансах внесли українські економісти С. Архієреєв, З. Ватаманюк, Є. Воробйов, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, Б. Кваснюк, Л. Лисяк, В. Опарін, О. Прутська, В. Решетило, В. Соболев, В. Тарасевич, В. Федосов, І. Чугунов, А. Чухно, О. Яременко та багато ін.

Відаючи належне науковим напрацюванням вчених у розробці інституційної проблематики, слід зауважити, що сучасна економічна наука до цих пір не виробила ефективного підходу до інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. Це пояснюється як складністю категорії «сукупний фінансовий потенціал країни», так і складністю процесів, що відбуваються в сучасній економіці та фінансах України.

Невирішені раніше частини проблеми. Потрібно зазначити, що науковці та фахівці досліджують окремі інституції, а проблеми інституційного забезпечення сукупного фінансового потенціалу України залишаються малодослідженими. У зв'язку з цим надзвичайно актуальним є опрацювання теоретичних засад, а також розробки практичних рекомендацій з інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України.

Мета статті. Висока актуальність та недостатня наукова вивченість проблематики інституційного забезпечення сукупного фінансового потенціалу України поставили за основну мету статті дослідження інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України, визначення його сутності та особливостей, виділення в ньому складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне функціонування сукупного фінансового потенціалу України вимагає певного набору інституцій, що в умовах ситуаційної та інституційної невизначеності набуває особливої гостроти, адже «саме з інституціональними факторами економічна аналітика останнього часу пов'язує не тільки рівень соціально-економічного розвитку, досягнутий тією чи іншою країною, але й потенційні можливості його підвищення» [9, с. 3]. Значущість розгляду проблематики інституційного забезпечення сукупного фінансового потенціалу України ілюструє досить очевидний логічний ланцюжок: ефективне функціонування сукупного фінансового потенціалу країни – зростання ділової активності – стабілізація економіки і зростання доходів – зростання обсягу фінансових ресурсів – формування сприятливих умов для економіки України. Тобто ефективне функціонування сукупного фінансового потенціалу України зумовлює можливості добробуту суспільства, стабілізації національної економіки в цілому і окремих складових, виходячи з національних інтересів, що багато в чому залежить від створення гідних інституційних умов функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. В цьому контексті одним із найважливіших чинників зміни ситуації в позитивну сторону має стати адекватне сучасним викликам інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Як наголошують С. Юрій та О. Луцишин: «базовою умовою ефективного функціонування ринкової економіки є якісно високий рівень розвитку інституційної структури, що через «вбудовані» механізми (державне регулювання, законодавчо-правове регламентування, ринковий фундаменталізм та пріоритет соціальної відповідальності ринкових інститутів) забезпечує реалізацію відносин власності, формування фінансового потенціалу економічного зростання, концентрацію й перерозподіл інвестиційних ресурсів, координацію й розподіл ризиків, утвердження ринкової психології населення» [12, с. 50]. У міру створення в Україні інституційних основ регульованої ринкової економіки постає об'єктивна потреба у глибокому усвідомленні концептуальних засад інституційного забезпечення ефективного функціонування сукупного фінансового потенціалу України в умовах трансформації фінансово-економічних відносин.

У світлі проведення дослідження інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України ми пропонуємо дефініцію «інституційне забезпечення сукупного фінансового потенціалу країни». Опрацювання наукових робіт багатьох учених [1; 2; 5; 6; 9] дало змогу визначити, що інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни – це створення процедур і правил поведінки, законодавчих та регулюючих норм, адміністративних структур та інститутів, які у своїй сукупності забезпечують функціонування сукупного фінансового потенціалу країни.

Інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни – система взаємопов'язаних складових, об'єднаних функцією впорядкування руху фінансових потоків та ресурсів на цілі національної економіки. Ефективне функціонування сукупного фінансового потенціалу країни можливі завдяки злагодженому задіяню всіх елементів фінансово-економічної системи.

Сьогодні національна економіка та фінанси України відрізняються нестабільною структурою інституцій, що позначається як на стані національної економіки, так і на функціонуванні сукупного фінансового потенціалу країни. Складна та багатогранна категорія сукупного фінансового потенціалу країни, а отже і його інституційна конфігурація, обумовлюють поєднання певних функціональних складових при своїй побудові. На думку Л. Лисяк: «будь-яке суспільство через обмеженість ресурсів, відособленість приватних індивідуальних інтересів та їх розбіжність із суспільними потребує режиму регулювання фінансово-економічної діяльності. Сприяє цьому розробка особливих норм поведінки суб'єктів, правил їхнього дотримання, правового регламентування усіх сфер суспільного життя» [7, с. 356].

Природно, що головну роль в інституційному забезпеченні функціонування сукупного фінансового потенціалу країни відіграє держава, оскільки вона створює значну частину формальних правил гри у сфері функціонування сукупного фінансового потенціалу країни у вигляді правових норм, законодавчих актів, систем примусу тощо. Це підкреслює значення держави в інституційному забезпеченні функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, передбачає не тільки розробку і реалізацію державної економічної політики, а й комплексне вирішення інституційних проблем. Отже, інституційне забезпечення сукупного фінансового потенціалу країни включає державне, що містить державні інституції та забезпечує наявність правових умов функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Держава через інститути-організації безпосередньо забезпечує рух грошових коштів (НБУ, Мінфін тощо) сукупного фінансового потенціалу країни, встановлює формальні правила взаємодії економічних суб'єктів (складових сукупного фінансового потенціалу країни) та контролює їх дотримання через органи-регулятори (НБУ, Державна податкова адміністрація, Державне казначейство тощо).

Державне регулювання та законодавчо-правове регламентування національної економіки та сукупного фінансового потенціалу України у системі інституційного забезпечення охоплює весь діапазон нормативно-правових фінансово-економічних відносин. Тобто державні інституції виконують функції у сфері інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу, які є природними для державних структур, до них належать, зокрема, розробка правових актів, їх впровадження, здійснення моніторингу. До актів законодавства, які формують правову основу інституційного забезпечення сукупного фінансового потенціалу України, можна віднести нормативні акти, що регламентують фінансово-економічні відносини функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, його складових та їх взаємодію між собою:

- загальнодержавні акти (Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Закони України, постанови, укази, накази тощо), що формують загальну організацію, регламентують фінансово-економічні та інформаційні відносини, які є характерними для процесів функціонування сукупного фінансового потенціалу країни;
- міжвідомчі документи (договори, протоколи, накази тощо), які забезпечують правове регулювання між складовими сукупного фінансового потенціалу країни.

Кожна група документів має свою сферу впливу на функціонування сукупного фінансового потенціалу країни та регулює фінансово-економічні відносини відповідного рівня.

На сьогодні в Україні державне інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни не досягає мети, що полягає в оптимальному, ефективному, результативному і прозорому функціонуванні сукупного фінансового потенціалу країни, бо не діє як єдина система, а існує у формі відокремлених ланок. Спираємося та підтримуємо думку О. Іваницької та І. Чумакової, які зазначають, що «у традиційному розумінні інституціями, котрі мають відповідати перед суспільством за досягнення національних цілей, є державні органи, від яких очікується, що вони як провідники державної політики діятимуть ефективно. Водночас у переважній більшості країн діяльність державних органів характеризується як далека від ефективної. Владні інституції залежать від політики, забюрократизовані, часто корумповані та демонструють «монополістичну» поведінку, а їхні службовці перевантажені дріб'язковими завданнями, їм постійно не доплачують, оскільки їхня винагорода не залежить від реального результату діяльності. Все це призводить до порушення вимог результативності й ефективності державної діяльності» [3, с. 69 – 70]. Тобто існує потужний, але неефективний, а дивлячись крізь призму сукупного фінансового потенціалу країни, і формальний державний апарат забезпечення оптимального функціонування фінансових можливостей національної економіки. Україна зазнає значних втрат від кризи діяльності владних інституцій саме через інституційну аморфність державного сектора інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, який не став локомотивом вітчизняної економіки, а перетворився на одну із загроз внаслідок неефективності процесу інституційного забезпечення.

Отже, постає необхідність доповнення державного інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України іншими складовими, що знаходяться поза рамками державної системи, в зовнішньому середовищі. Необхідність побудови інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України, що складається з декількох функціональних складових, зумовлена «вузькими місцями державного управління, а саме: ворожим сприйняттям населенням позицій уряду (через корупцію, надмірні витрати, роздутий державний апарат тощо), обмеженнями Держбюджету» [3, с. 70]. Продовжуючи спиратись на наведені думки вчених, слід зазначити, що «оскільки діяльність держави стала неефективною (штат державних службовців є занадто роздутим, управління суспільними процесами здійснюється уповільнено й не належним чином, оподаткування є непосильним тягарем для платників податків, а темпи інфляції – надто високими), роль держави треба зменшувати» [3, с. 71]. Дана ситуація, яка позначається і на функціонуванні сукупного фінансового потенціалу України, є суперечливою та стримуючою.

Інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України повинно базуватися не тільки на сформованому державному контурі, а і на створенні низки необхідних результативних організаційно-інституційних передумов здійснення обігу фінансових ресурсів і функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. На сьогодні в Україні не визначено інституцій, які

зможуть доповнити державні, функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, що забезпечать наявність організаційних умов ефективного його функціонування. Обґрунтовану альтернативність та інноваційність оперативних і стратегічних фінансово-економічних рішень державних інституцій у сфері функціонування сукупного фінансового потенціалу та їх адекватність національним і суспільним потребам жодна інституція не розробляє. Це є проблемою інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Її розв'язання потребує окреслення інституцій, в рамках діяльності яких можливо буде сформувати експертне середовище функціонування сукупного фінансового потенціалу України поза системою держави. Такий підхід до проблеми ефективного інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни спирається на висновок, що державне інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни є лише рівноправною складовою серед інших елементів фінансово-економічної системи суспільства. Але мова йде не про створення нових інститутів, а, як зазначала М. Іващенко, «оскільки України йде шляхом економічного реформування, досить актуальним є питання не швидкості створення ринкових інститутів, а їх відповідності існуючим інституціям, можливості їх приживання на ґрунті, яким є вітчизняна економічна система, та сприйняття носіями економічної поведінки, що вступають в економічні відносини» [4, с. 1].

Очевидне зниження ефективності державної діяльності має компенсуватися, на нашу думку, діяльністю неурядових організацій, здатних аналізувати сукупний фінансовий потенціал України і критично оцінювати механізми його реалізації, здійснювати контроль за діяльністю органів державного управління у сфері інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України. Як неодноразово зазначалося, «у сучасному світі держава стикається з такими проблемами, вирішити які самостійно їй не під силу. Тому і виникає потреба у допомозі з боку структур громадського суспільства для спільного вирішення внутрішніх і зовнішніх проблем» [10, с. 430].

Успішне відтворення сукупного фінансового потенціалу України можливо на основі інтеграції зусиль держави, громадського суспільства та бізнесу по забезпеченню розширеного відтворення фінансових ресурсів національної економіки і задіяння всіх фінансових можливостей. Отже, під інституційним забезпеченням функціонування сукупного фінансового потенціалу України ми розуміємо не лише діяльність держави у сфері функціонування сукупного фінансового потенціалу, а й залучення до цієї діяльності суспільства, громадських організацій, які працюють у сферах економіки, фінансів, системного реформування, як необхідних суспільних інституцій, без яких не можуть ефективно відбутися фінансово-економічні процеси. Формування та розвиток громадянського суспільства стало предметом уваги з боку великої кількості науковців. У світі зазначеного апелюємо до думки провідних вітчизняних учених, що за умов зниження авторитету і довіри до офіційних представників влади, політичної кризи і нестабільності, недовіри до інститутів демократії, особливого значення набувають інститути громадського суспільства [10, с. 429]. Вчені наголошують, що «...завдяки громадському суспільству органи державного управління та центри при-

йняття рішень набувають сталих зв'язків із життєвими інтересами громадян, відповідно до яких вносяться корективи в систему прийняття та виконання рішень.» [10, с. 429]. Без системних досліджень функціонування сукупного фінансового потенціалу України, які будуть уплетені в процес прийняття важливих фінансово-економічних рішень, неможливо покращити діалог влади та суспільства та досягти реальних, а не декларованих, ефективних результатів.

У контексті нашого дослідження спираємось на думку Н. Ткаченко [11, с. 71], що діяльність громадських, суспільних інститутів має певну суспільну цінність, або корисність. Соціально-економічне значення діяльності громадських, суспільних організацій є змістовнішим, воно пов'язане з реалізацією певних соціально-економічних інтересів громадян, бізнесу, держави, підвищенням їх соціальної відповідальності, розвитком соціального партнерства.

Державні інституції за своєю природою обмежені в можливостях продукувати відповідні сучасним викликам і потребам економіки й суспільства ідеї та концепції у сфері ефективного функціонування сукупного фінансового потенціалу країни. На відміну від зазначеного, як свідчать дослідження, «захист громадського інтересу допомагає суспільству вирішувати складні питання утвердження соціальної справедливості, яка досягається лише через масову участь членів громадських організацій у контролі за розподілом та використанням владою суспільного багатства» [8, с. 31].

Стосовно поєднання державної та суспільної складових інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України, апелюємо до думки вчених, що для поліпшення ситуації мають відбуватися два паралельні процеси [8, с. 212]:

- громадські інституції повинні стати необхідними для влад і – розробляти ті продукти і здійснювати послуги, які влада без них якісно зробити не може;
- влада повинна ефективно використовувати потенціал громадських організацій щодо розробки та впровадження державної політики і законів.

Сподіваємось, що діяльність суспільних інститутів у сфері інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України надасть функціонуванню сукупного фінансового потенціалу України більш організований характер, створить умови для його зміцнення та надійності.

Діяльність неурядових організацій як складових інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни дасть змогу оптимізувати людські ресурси, економити адміністративні, фінансові ресурси та доповнити державне фінансово-економічне управління проектною моделлю діяльності для виконання певних завдань.

Гармонізація діяльності держави та інститутів громадського суспільства у сфері інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України – ключ до вирішення багатьох важливих фінансово-економічних проблем: оптимізації обсягів і структури сукупного фінансового потенціалу країни та підвищення ефективності його функціонування, підвищення ефективності діяльності органів державної влади та, як неодноразово зазначалося фахівцями, «збалансування регулюючих функцій державних і суспільних інституцій між собою і з інтересами суб'єктів економічної діяльності та грома-

дян» [8, с. 11]. Отже, запропоноване інституційне забезпечення сукупного фінансового потенціалу країни дозволить підвищити відповідальність державних органів влади щодо ефективного функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, забезпечити координацію діяльності усіх складових інституційного забезпечення на засадах державно-громадського партнерства.

Висновки. Важливим завданням розв'язання проблем функціонування сукупного фінансового потенціалу України є необхідність створення такого інституційного забезпечення, яке б передбачало діяльність як держави, так і суспільства (інститутів громадського суспільства) по оптимальному, ефективному, результативному і прозорому функціонуванню сукупного фінансового потенціалу країни. Тому інституційне забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу країни, на нашу думку, повинно поєднувати такі складові, як:

- державне, що включає державні інституції та забезпечує наявність правових умов;
- суспільне, що включає неурядові організації (інститути громадського суспільства), недержавні інституції та забезпечує наявність організаційних умов.

Запропонований підхід до інституційного забезпечення функціонування сукупного фінансового потенціалу України актуалізується в умовах зростання невизначеності та ризиків здійснення фінансово-економічної діяльності у зв'язку з відривом функціонування сукупного фінансового потенціалу від потреб реальної економіки, що суттєво і болісно впливає на економіку України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко А. Институциональный империализм и его роль в развитии экономической теории / А. А. Гриценко // Научные труды ДонНТУ. Серия экономическая. – 2008. – Вып. 34-1. – С. 46 – 51.
2. Иерархия и сети в институциональной архитектонике экономических систем : монография / [Артемова Т. И., Гриценко А. А., Кричевская Т. А. и др.] ; под ред. чл.-кор. НАН Украины А. А. Гриценко ; НАН Украины, Ин-т экон. и прогнозирова. – К., 2013. – С. 580.
3. Іваницька О. М. Теорія нового державного менеджменту та її застосування при модернізації державного фінансового контролю / О. М. Іваницька, І. Ю. Чумакова // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 68 – 77.
4. Іващенко М. В. Економічна поведінка як чинник інституційних перетворень : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки / М. В. Іващенко ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – 16 с.
5. Колодко Г. Институты, политика и экономический рост / Г. Колодко // Вопросы экономики. – 2004. – № 7. – С. 40 – 41.
6. Крисоватий А. І. Інституційне середовище фіскального регулювання соціально-економічних процесів / А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2011. – № 9. – С. 18 – 32.
7. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л. В. Лисяк ; Акад. фін. управління. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 594 с.
8. Новый курс: реформы в Украине. 2010 – 2015 : национальна доповідь / За заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
9. Решетило В. П. Економічна синергетика реалізації ринкового потенціалу інституціональних систем : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.01.01 – економічна теорія / В. П. Решетило / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Х., 2006. – 36 с.
10. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : національна доповідь / За заг. ред. В. М. Гейця [та ін.]. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
11. Ткаченко Н. В. Соціал-лібералізм недержавних пенсійних фондів та процеси інтеграції соціального простору / Н. В. Ткаченко, Н. А. Цікановська // Фінанси України. – 2011. – № 9. – С. 70 – 81.
12. Юрій С. І. Ринок фінансових послуг як інституційна основа ринкової економіки / С. І. Юрій, О. О. Луцишин // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 48 – 59.

REFERENCES

- Artemova, T. I. et al. Ierarkhiia i seti v institutsionalnoy arkhitektonike ekonomicheskikh sistem [Hierarchy and network of institutional architectonics economic systems]. Kyiv, 2013.
- Gritsenko, A. "Institutsionalnyy imperializm i ego rol v razvitiy ekonomicheskoy teorii" [Institutional imperialism and its role in the development of economic theory]. Nauchnye trudy DonNTU. Seriya ekonomicheskaya, no. 34-1 (2008): 46-51.
- Ivanytska, O. M., and Chumakova, I. Yu. "Teoriia novoho derzhavnoho menedzhmentu ta ii zastosuvannya pry modernizatsii derzhavnoho finansovoho kontroliu" [New Public Management Theory and its application in the modernization of public financial control]. Finansy Ukrainy, no. 5 (2011): 68-77.
- Ivashchenko, M. V. "Ekonomichna povedinka yak chynnyk instytutsiinykh peretvoren" [Economic behavior as a factor in institutional change]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.01, 2011.
- Kolodko, G. "Instituty, politika i ekonomicheskyy rost" [Institutions, policy and economic growth]. Voprosy ekonomiki, no. 7 (2004): 40-41.
- Krysovatiy, A. I., and Koshchuk, T. V. "Instytutsiine seredovyshe fiskalnoho rehuliuвання sotsialno-ekonomichnykh protsesiv" [Institutional environment Fiscal regulation of social and economic processes]. Finansy Ukrainy, no. 9 (2011): 18-32.
- Lysiak, L. V. Biudzhethna polityka u systemi derzhavnoho rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Fiscal policy in the state regulation of social and economic development of Ukraine]. Kyiv: DNNU AFU, 2009.
- Novyy kurs: reformy v Ukraini. 2010 - 2015 [New Deal: reform in Ukraine. 2010 - 2015]. Kyiv: NVTs NBUV, 2010.
- Reshetylo, V. P. "Ekonomichna synerhetyka realizatsii rynkovoho potentsialu instytutsionalnykh system" [Economic synergy realization of market potential institutional systems]. avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk: 08.01.01, 2006.
- Sotsialno-ekonomichnyi stan Ukrainy: naslidky dlia narodu ta derzhavy [Socio-economic Ukraine: consequences for the people and the state]. Kyiv: NVTs NBUV, 2009.
- Tkachenko, N. V., and Tsikanovska, N. A. "Sotsial-liberalizm nederzhavnykh pensiinykh fondiv ta protsesy intehratsii sotsialnoho prostoru" [Social liberalism pension funds and the processes of integration of social space]. Finansy Ukrainy, no. 9 (2011): 70-81.
- Yurii, S. I., and Lutsyshyn, O. O. "Rynok finansovykh posluh yak instytutsiina osnova rynkovoi ekonomiky" [Market financial services as institutional basis of the market economy]. Finansy Ukrainy, no. 11 (2010): 48-59.